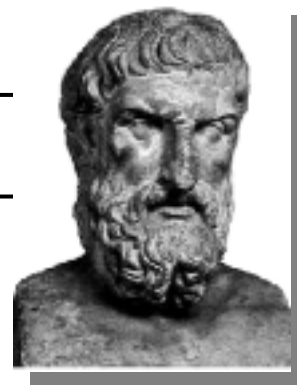

VIII. EPICUR ȘI EPICURIENII

Constantin Marin

Epicur este fondatorul unei școli filosofice care a intrat în istoria filosofiei sub denumirea de „Grădina lui Epicur”. Din antichitate s-a transmis o informație cum că Epicur ar fi scris vreo 300 de lucrări, din care n-au ajuns până la noi decât trei *Scrisori* (către *Pythokles*, către *Menoikeos*, către *Herodot*) și o culegere de sentențe morale intitulată *Kyriai dóxai*, *Maxime principale*.

Diogene Laertios transmite un catalog cu aproximativ 40 de titluri de scrieri ce ar fi aparținut lui Epicur (*Despre atomi și vid*, *Despre criteriu*, *Despre fatalitate* ș.a.), care ne îndreptățesc să reținem cel puțin două importante constatări: Epicur era la curent cu principalele probleme filosofice din vremea sa (destinul, criteriul adevărului cunoștințelor, libertatea etc. și, în al doilea rând, atașarea lui la filosofia atomistă a lui Democrit. O problemă destul de obscură, este aceea a coincidenței dintre dispariția numeroaselor sale scrieri și pierderea multelor scrieri ale maestrului său Democrit, despre care se presupune că ar fi fost făcute dispărute în primele secole ale creștinismului. Nu aderăm la ipoteza privitoare la o manipulare conspiraționistă, pusă la cale de adversarii săi, totuși, informația transmisă de Diogene Laertios preluată din lucrarea lui Aristoxene, *Amintiri istorice*, cum că Platon ar fi vrut să ardă toate scrierile acestui filosof, este în măsură să pună pe gânduri, pe cercetătorul onest al istoriei atomismului materialist din Grecia antică.

Se spune că Platon ar fi renunțat la un asemenea funest și neobișnuit gest în antichitate (cu excepția distrugerii tuturor scrierilor adversarilor dinastiei Han, din China antică, probabil și arderea sau îngroparea de vii a autorilor lor), la sugestiile a doi filosofi pitagoricieni (*Clinias* și *Amyklas*); aceștia, l-ar fi convins pe Platon de inutilitatea gestului, de vreme ce rămâneau încă multe exemplare în posesia altora. Pare-se că Platon a avut un complex de inferioritate față de acest gânditor, căci nu-l critică niciodată; Democrit avea faima unui gânditor de o erudiție și profunzime, așa cum doar numai Aristotel va reuși să le egaleze. Epicur a preluat principalele teze ale fizicii atomiste ale lui Democrit, de care nu se deosebește decât printr-o singură idee – aceea despre devierea

spontană a atomilor de la mișcarea necesară – *parégchlēsis*, așa cum reiese din *Scrisoarea către Pythoklés*, în care analizează problemele de filosofia naturii.

Deoarece în exegeza contemporană și-a făcut loc ipoteza că această teză nu ar fi a lui Epicur, ipoteză prin care se contrazice tradiția încetățenită încă din antichitate, vom aduce precizările necesare la locul cuvenit. Pentru moment ne rezumăm să menționăm că prestigiul și autoritatea lui Epicur, printre discipolii săi erau atât de mari, încât unul dintre ei, *Diogene din Oinoanda* a dispus gravarea în piatră a sentențelor magistrului, pentru a fi

Înțeleptul epicurean trebuie să trăiască conform naturii, ca și cel stoic, știind să distingă între necesitățile naturale și necesare *physikaí kai anagkaí*, cele deșarte, *kenai*, adică nici naturale nici necesare și cele naturale dar nenecesare. Dacă această terapeutică a sufletului, mai este asociată cu abolirea fricii de moarte și de zei, atunci epicureul se pune la adăpost de tot ceea ce-i poate primejdui liniștea sufletească și fericirea, iar epicurismul poate fi considerat un fel de „senzualism ascetic”.

cunoscute de cat mai mulți. Aceasta, pentru ca doctrina lui era simplă, pe înțelegerea tuturor, scopul filosofiei fiind dobândirea fericirii, fericirea fiind totuna cu plăcerea, iar plăcerea nefiind altceva decât absența durerii.

